

Wykaz stanowisk: Polska, Beskidy Zachodnie, Pasma Babiej Góry: południowe stoki Babiej Góry, granica polsko-słowacka, koło słupka granicznego 76/4, na *Vaccinium myrtillus*, 1030 m, **DG 2638**, Węgrzyn 5 (KRA-L); Babia Góra, Przełęcz Brona, na *V. myrtillus* 1400 m, **DG 1697**, Węgrzyn 173 (KRA-L); Babia Góra, Izdebczyska, na *V. myrtillus*, 1450 m, **DG 2607**, Węgrzyn 167 (KRA-L); Babia Góra, szlak czerwony, pomiędzy Sokolicą a Kępą, na *V. myrtillus*, 1400 m, **DG 1790**, Węgrzyn 204 (KRA-L); Babia Góra, Sokolica, na *V. myrtillus*, 1367 m, **DG 1790**, Węgrzyn 222 (KRA-L).

Podziękowania. Bardzo serdecznie dziękuję Pani Doktor Lucynie Śliwie za uwagi przy opracowywaniu manuskryptu.

Summary. New records of *Fellhanera subtilis* (Pilocarpaceae, Lichenes) in southern Poland. During research of lichens in the Babia Góra massif a new localities of *Fellhanera subtilis* (Vězda) Dieder. & Sérus occurring on *Vaccinium myrtillus* branches were found. In Poland the species was till now recorded from northern part of the country (Słowiński National Park, Tuchola Forest) and from the Gorce Mts (Western Carpathians).

LITERATURA

CZARNOTA P. 2000. Porosty Gorceńskiego Parku Narodowego Część I. Wykaz i rozmieszczenie gatunków. – Parki Nar. i Rez. Przynr. **19.1:** 3–73

MIADLIKOWSKA J. 1997. Lichens on *Vaccinium myrtillus* in Poland. – Graphis Scripta **8:** 1–3.

MICHAŁ WĘGRZYN, *Instytut Botaniki, Zakład Badań i Dokumentacji Polarnej, Uniwersytet Jagielloński, Kopernika 27, PL-31-501 Kraków; e-mail: wegrzyn@ib.uj.edu.pl*

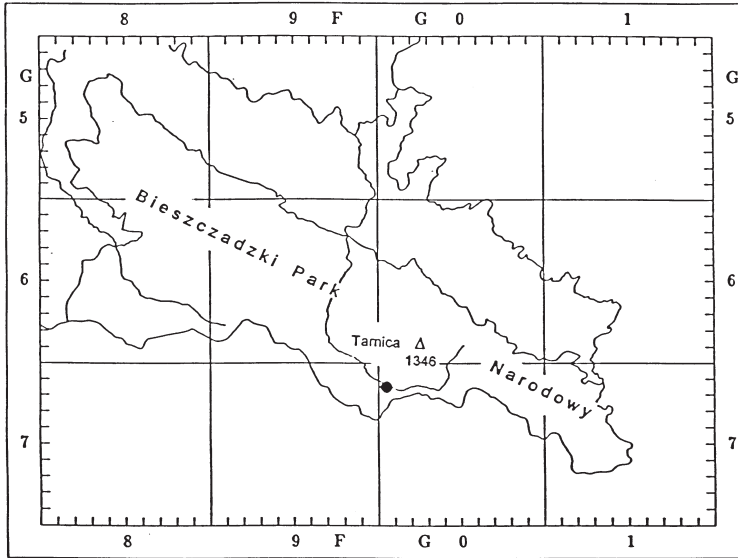
Przyjęto do druku: 17.12.2001 r.

Nowe stanowisko rzadkiego wątrobowca *Haplomitrium hookerii* (Hepaticae, Calobryales) w Polsce

Haplomitrium hookeri (Sm.) Nees jest bardzo charakterystycznym wątrobowcem o jasnozielonej barwie, ortotropowym wroście, osiągającym wysokość około 1 cm. Rośnie zwykle pojedynczo lub małymi grupami pomiędzy innymi mchami i wątrobowcami, dlatego też odnalezienie tego gatunku jest – jak pisze EVANS (1917) – bardzo trudne i przynosi każdemu odkrywcy wielką satysfakcję.

W maju 2000 r. na terenie Bieszczadzkiego Parku Narodowego (Karpaty Wschodnie), w dolinie potoku Wołosatego w drodze na Kiczere Manzina [**GG7010**] – odnaleziono zostało nowe stanowisko *Haplomitrium hookeri* (*Haplomitriaceae*, *Calobryales*) (Ryc. 1). Stanowisko to znajduje się na wysokości 740 m n. p. m. Zebrany przez autorkę materiał zawiera około 20 łodyżek, wśród których zaobserwowano rośliny męskie z młodymi plemniami.

Poniżej przedstawiono zdjęcie fitosocjologiczne wykonane na piaszczysto-gliniastej skarpie, w miejscu, gdzie odnaleziono nowe stanowisko:

Ryc. 1. Nowe stanowisko *Haplomitrium hookerii* (Sm.) Nees w Bieszczadzkim Parku Narodowym w siatce kwadratów ATPOL.

Fig. 1. New locality the *Haplomitrium hookerii* (Sm.) Nees in the Bieszczady National Park in the ATPOL grid square system.

Sphagnum palustre 4, *Aneura pinguis* 3, *Scapania irrigua* 2, *Haplomitrium hookeri* 1, *Carex panicea* 1, *C. oederi* 1, *Cephalozia lammersiana* 1, *Equisetum silvaticum* +, *Prunella vulgaris* +, *Succisa pratensis* +.

Zebrany materiał został złożony w zielniku Instytutu Botaniki UJ.

Jak wykazują obserwacje SCHIFFNERA (1941) i obecne badania BĄCZKIEWICZ i SZWEYKOWSKIEGO (2000) gatunek ten ma dwie formy morfologiczne uznawane jako podgatunki *H. hookeri* subsp. *hookeri* (forma związana z nizinami) i *H. hookeri* subsp. *montana* (forma związana z górami). Odnalezione rośliny należą niewątpliwie do subsp. *montana*.

Wątrobowiec ten został zaliczony w skali Europy jak również i w Polsce do grupy gatunków rzadkich (R) (SCHUMACKER & MARTINY 1995; SZWEYKOWSKI 1992).

Summary. New locality of rare liverwort *Haplomitrium hookerii* (Hepaticae, Calobryales) in Poland. During the field works carried out in May 2000 in the Bieszczady National Park (Eastern Carpathians) a new locality of liverwort *Haplomitrium hookerii* (Smith) Nees was found (Fig. 1). A few specimens of this rare liverwort are scattered on the edge near the road on the Kiczera Manzina in the Wołosaty village [GG7010]. This liverwort is considered in Europe and in Poland as rare (R) (SCHUMACKER & MARTINY 1995; SZWEYKOWSKI 1992).

LITERATURA

BĄCZKIEWICZ A. & SZWEYKOWSKI J. 2000. Geographic distribution of *Haplomitrium hookeri* (Hepaticae, Calobryales) in Poland. – Polish Bot. Journ. **46** (1): 83–88

- EVANS A.W. 1917. Notes on New England *Hepaticae*. 14. – *Rhodora* **19**: 263–72
- SCHIFFNER V. 1941. Kritische Bemerkungen über die europäischen Lebermoose, Serie **27**: 1–24. F. Berger, Horn, N. Österreich; privately published. Wien.
- SCHUMACKER R. & MARTINY P. 1995. Red data book of European bryophytes. Part 2: Threatened bryophytes in Europe including Macaronesia. pp. 31–45. The European Committee for Conservation of Bryophytes, Trondheim.
- SZWEYKOWSKI J. 1992. Czerwona lista wątrobowców zagrożonych w Polsce. W: K. ZARZYCKI, W. WOJEWODA & Z. HEINRICH (red.), Lista roślin wymierających i zagrożonych w Polsce. Wyd. 2. ss. 75–78. Instytut Botaniki im. W. Szafera, Polska Akademia Nauk, Kraków.

MARTA MIERZEŃSKA, *Zakład Taksonomii Roślin i Fitogeografii, Instytut Botaniki, Uniwersytet Jagielloński, ul. Kopernika 27, PL-31-501, Kraków, Polska.*

Przyjęto do druku: 15.01.2002 r.

***Porella cordaeana* (Hepaticae, Porellaceae) w Beskidzie Śląskim (Karpaty Zachodnie)**

Latem 2000 r. na terenie rezerwatu przyrody „Stok Szyndzielni” odnaleziono stanowiska interesującego wątrobowca, nowego dla flory Beskidu Śląskiego – *Porella cordaeana* (Hüb.) Moore.

Porella cordaeana jest gatunkiem rosnącym głównie na głazach w wodzie potoków, rzadko na wilgotnych, ocienionych skałach (SZWEYKOWSKI 1962; REJMENT-GROCHOWSKA 1971), przede wszystkim na podłożu bezwapiennym (FRAHM & FREY 1992). W Polsce występuje na terenie Pomorza Zachodniego oraz w wyższych położeniach górskich, zwłaszcza w Sudetach (SZWEYKOWSKI 1958, 1962 i cytowana tam literatura; KOŁA 1968). W polskiej części Karpat omawiany wątrobowiec występuje rzadko i notowany był do tej pory (z reguły na pojedynczych stanowiskach) z Babiej Góry (WOJTERSKI 1955), Tatr (SZWEYKOWSKI 1960 i cytowana tam literatura), Beskidu Sądeckiego (MAMCZARZ 1970, 1977) oraz Bieszczadów Zachodnich (SZWEYKOWSKI & BUCZKOWSKA 1996). Biorąc pod uwagę rozmieszczenie tego gatunku na terenie kraju oraz uwzględniając jego preferencje ekologiczne należało spodziewać się odnalezienia dalszych stanowisk *P. cordaeana* w pozostałych regionach Beskidów Zachodnich, zwłaszcza w Beskidzie Śląskim, na co wskazywał już KOŁA (1972). Pomimo dobrego poznania hepaticoflory tego regionu (REJMENT-GROCHOWSKA 1950; MIERZEŃSKA & DREWNIOK 2000), omawiany gatunek nie był do tej pory stąd podawany.

Na terenie Beskidu Śląskiego *Porella cordaeana* odnaleziona została na dwóch, blisko siebie położonych stanowiskach, zlokalizowanych na zachodnim stoku Szyndzielni w Bielsku-Białej-Wapienicy (Ryc. 1). Ich odkrycie jest istotne z briogeograficznego punktu widzenia, ponieważ uzupełnia lukę pomiędzy stanowiskami sudeckimi i dalszych pasm karpackich.